

Bruxelles, 22. studenoga 2023.
(OR. en)

15630/23

ECOFIN 1207
UEM 368
SOC 800
EMPL 574
COMPET 1135
ENV 1328
EDUC 450
RECH 514
ENER 628
JAI 1510
GENDER 205
ANTIDISCRIM 191
JEUN 266
SAN 678

POP RATNA BILJEŠKA

Od:	Glavna tajnica Europske komisije, potpisala direktorica Martine DEPREZ
Datum primitka:	21. studenoga 2023.
Za:	Thérèse BLANCHET, glavna tajnica Vijeća Europske unije
Br. dok. Kom.:	COM(2023) 903 final
Predmet:	Preporuka za PREPORUKU VIJEĆA o ekonomskoj politici europodručja

Za delegacije se u prilogu nalazi dokument COM(2023) 903 final.

Priloženo: COM(2023) 903 final

EUROPSKA
KOMISIJA

Strasbourg, 21.11.2023.
COM(2023) 903 final

Preporuka za

PREPORUKU VIJEĆA

o ekonomskoj politici europodručja

{SWD(2023) 903 final}

PREPORUKU VIJEĆA

o ekonomskoj politici europodručja

VIJEĆE EUROPSKE UNIJE,

uzimajući u obzir Ugovor o funkcioniranju Europske unije, a posebno njegov članak 136. u vezi s člankom 121. stavkom 2.,

uzimajući u obzir Uredbu Vijeća (EZ) br. 1466/97 od 7. srpnja 1997. o jačanju nadzora stanja proračuna i nadzora i koordinacije ekonomskih politika¹, a posebno njezin članak 5. stavak 2.,

uzimajući u obzir Uredbu (EU) br. 1176/2011 Europskog parlamenta i Vijeća od 16. studenoga 2011. o sprečavanju i ispravljanju makroekonomskih neravnoteža², a posebno njezin članak 6. stavak 1.,

uzimajući u obzir preporuku Europske komisije,

uzimajući u obzir zaključke Europskog vijeća,

uzimajući u obzir mišljenje Gospodarskog i financijskog odbora,

uzimajući u obzir mišljenje Odbora za ekonomsku politiku,

budući da:

- (1) Gospodarstvo europodručja pokazalo je otpornost na velike gospodarske šokove tijekom posljednjih godina, ali se nedavno usporilo. Nakon znatnog oporavka 2021. i 2022. očekuje se da će se rast u europodručju usporiti na 0,6 % u 2023. Visoke i još uvijek brzorastuće potrošačke cijene za većinu robe i usluga imaju teške posljedice unatoč padu cijena energije, a vanjska potražnja ne pruža jaku potporu. U međuvremenu odgovor monetarne politike na visoku inflaciju djeluje kroz gospodarstvo. Pozitivno je što je tržište rada i dalje snažno; stopa nezaposlenosti je na rekordno niskim razinama, s određenim razlikama među državama članicama i regijama, a stope sudjelovanja i zaposlenosti su na rekordno visokim razinama, iako se naziru znakovi usporavanja. U 2024. očekuje se postupan oporavak rasta od 1,2 % na temelju kontinuiranog rasta zaposlenosti i realnih plaća te daljnje dezinflacije. Gospodarski izgledi i dalje su obilježeni velikom nesigurnošću i rizicima, prvenstveno zbog tijeka aktualnog agresivnog rata Rusije protiv Ukrajine i stanja na Bliskom istoku nakon brutalnih terorističkih napada Hamasa na Izrael, što može utjecati na energetska tržišta. Nadalje, utjecaj politika za borbu protiv inflacije i njihovi mogući učinci na gospodarsku aktivnost povećavaju rizike za gospodarske izgleda. Na izgleda utječu i strukturne promjene koje su posebno povezane sa sve većim učinkom klimatskih promjena, kao što pokazuju ekstremni vremenski uvjeti te dosad nezabilježeni šumski požari i poplave ljeti.
- (2) Nakon vrhunca zabilježenog u listopadu 2022. ukupna inflacija u europodručju se smanjila, uglavnom zbog pada cijena energije, ali i sveobuhvatnog postupnog

¹ SL L 209, 2.8.1997., str. 1., ELI: <http://data.europa.eu/eli/reg/1997/1466/oj>.

² SL L 306, 23.11.2011., str. 25., ELI: <http://data.europa.eu/eli/reg/2011/1176/oj>

ublažavanja drugih komponenti. No inflacija cijena hrane i usluga i dalje je visoka, posebno za najranjivije osobe, a inflacijski pritisak i dalje je znatan u brojnim državama članicama. Inflacija bi se 2023. trebala smanjiti na 5,6 % te na 3,2 % u 2024., te će ostati iznad ciljne vrijednosti ECB-a od 2 %. Postupku dezinflacije pridonosi najbrže i najveće povećanje kamatnih stopa ESB-a od stvaranja monetarne unije. Prinosi na državne obveznice u europodručju povećali su se, ali rasponi su ostali relativno stabilni. ESB je u više navrata izrazio svoju predanost održavanju visokih kamatnih stopa koliko god je potrebno kako bi se inflacija svela na ciljanu razinu te je pojasnio da će se u budućem smjeru monetarne politike i dalje primjenjivati pristup utemeljen na podacima.

- (3) Šok povezan s cijenama energije smanjio je troškovnu konkurentnost u europodručju, posebno u energetske intenzivnijim državama članicama i industrijama. Dosad je negativan učinak viših troškova bio ublažen kretanjima deviznog tečaja i privremenim mjerama koje su vlade poduzele kako bi poduprle poduzeća i ranjiva kućanstva. Međutim, visoki troškovi energije, zajedno s razlikama u energetske intenzitetu gospodarstava država članica i njihovoj nabavi energije, pridonijeli su velikim razlikama u inflaciji u europodručju. Unatoč smanjenju cijena energije 2023. te su se razlike do sada samo djelomično smanjile. Zajedno s disperzijom rasta plaća tijekom protekle dvije godine, trajne razlike u cijenama mogle bi dovesti do trajnih razlika u konkurentnosti država članica europodručja i doprinijeti makroekonomskim neravnotežama koje bi mogle ugroziti funkcioniranje europodručja. Srednjoročna sposobnost europodručja i država članica da povećaju produktivnost djelomično ovisi o sposobnosti održavanja inovacija i ulaganja. U tom bi pogledu izgledi za cijene i troškove energije koji bi mogli biti trajno viši od izgleda trgovinskih partnera, trajni jaz u rastu produktivnosti u usporedbi sa sličnim gospodarstvima i sve veći rizik od geoekonomske rascjepkanosti stavili gospodarstva europodručja u nepovoljan položaj.
- (4) Trenutačno makroekonomsko okruženje koje je obilježeno trajnom nesigurnošću, visokom inflacijom i ugroženom konkurentnošću europodručja zahtijeva ambiciozan program politika. Kratkoročno je osiguravanje povratka inflacije na ciljnu vrijednost ESB-a od 2 % i dalje zajednički prioritet. Osim toga, stalna razlika u stopama inflacije među državama članicama mogla bi dovesti do razlika u konkurentnosti. Dezinflaciji bi trebala pridonijeti fiskalna politika, koja se razlikuje prema razinama duga i inflacije za pojedine države. Realni dohodak smanjio se 2022., zbog čega se kretanjem plaća treba ublažiti gubitak kupovne moći, posebno za osobe s niskim primanjima. Istodobno bi javna tijela trebala pomno pratiti sekundarne učinke na inflaciju i konkurentnost te ih uzeti u obzir pri određivanju plaća. Osim toga, i dalje je ključno ograničiti rizike za makrofinancijsku stabilnost i makroekonomski učinak strožih financijskih uvjeta. U budućnosti europodručje mora nastaviti poticati uključiv rast i očuvati svoju globalnu konkurentnost te pritom nastojati da se izbjegne stvaranje internih razlika. U tom su pogledu ključne reforme i ulaganja, među ostalim za poticanje zelene i digitalne tranzicije i otpornosti europodručja. Pravodobna i učinkovita uključenost socijalnih partnera i snažan socijalni dijalog ključni su za potporu oblikovanju politika i općoj odgovornosti kojom se potiče provedba.
- (5) Nakon znatne ekspanzije povezane s krizom u razdoblju od 2020. do 2022., očekuje se da će smjer fiskalne politike u europodručju 2023. i 2024. biti restriktivan, što je u skladu s potrebom za smanjenjem javnog deficita i duga te izbjegavanjem poticanja inflacijskih pritisaka, ali će ostati prilagodljiv s obzirom na visoku neizvjesnost.

Ekspanzivni smjer fiskalne politike europodručja, u iznosu od oko 4 % BDP-a, u razdoblju od 2020. do 2022. podupirao je gospodarstvo suočeno s krizom uzrokovanom pandemijom bolesti COVID-19 i skokom cijena energije nakon ruske agresije na Ukrajinu. Očekuje se da će u 2023. i 2024. opći smjer fiskalne politike postati kontrakcijski, za 0,5 % BDP-a u obje godine, prvenstveno zbog gotovo potpunog ukidanja energetske mjera povezanih s krizom. Kontrakcijski smjer fiskalne politike koji se očekuje u 2023. i 2024. pridonijet će obnovi fiskalnih rezervi tijekom vremena, a time i poboljšanju održivosti javnog duga u nekim državama članicama. Uz osiguravanje usklađenosti s ograničenjima rasta neto rashoda koje je preporučilo Vijeće, važno je i da se smjer fiskalne politike prilagodi kako bi se izbjegle trajne razlike u inflaciji. Osim potrebe za održavanjem razborite fiskalne strategije, javna ulaganja treba zadržati i, prema potrebi, povećati radi potpore dugoročnom rastu i zelenoj i digitalnoj tranziciji. Očekuje se da će se javna ulaganja 2023. i 2024. dodatno povećati u većini država članica, uz kontinuiranu potporu Mehanizma za oporavak i otpornost i drugih fondova EU-a. Javne financije suočavaju se i s pritiskom visokih troškova povezanih sa starenjem stanovništva, obranom te raskorakom kamata i rasta. U okviru preporuka za pojedine zemlje nizu država članica europodručja preporučene su mjere za poboljšanje održivosti mirovinskih i zdravstvenih sustava te porezne reforme. Provođenje analiza rashoda kao redovitog dijela (više)godišnjeg proračunskog postupka pridonijelo bi poboljšanju učinkovitosti i kvalitete javnih rashoda. Takve analize moraju imati jasno područje primjene, mandat i metodologiju, a njihovi rezultati trebali bi se jasno priopćiti javnosti.

- (6) Očekuje se da će se ukupni udio duga u BDP-u europodručja u razdoblju od 2023. do 2024. smanjiti za ukupno 2,8 postotnih bodova i do kraja 2024. dosegnuti 89,7 % BDP-a. Pad je uglavnom potaknut rastom nominalnog BDP-a koji premašuje prosječnu kamatnu stopu plaćenu za nepodmireni dug. Međutim, dug je i dalje visok u nekoliko država članica, a više kamatne stope postupno će utjecati na veće troškove servisiranja duga, što će srednjoročno opteretiti dinamiku duga u različitoj mjeri ovisno o visini duga, strukturi njegova dospelja i udjelu obveznica povezanih s inflacijom. Komisijinim prijedlogom reforme okvira gospodarskog upravljanja³ nastoje se promicati realistične, održive i postupne fiskalne prilagodbe vođene srednjoročnim planovima za pojedine zemlje te povećati održivi rast poticanjem relevantnih reformi i ulaganja. Vijeće je odlučno dovršiti rad na okviru gospodarskog upravljanja 2023. Brzim postizanjem dogovora o revidiranom pravnom okviru stvorit će se jasnoća i predvidljivost za fiskalnu politiku u budućnosti, čime će se istodobno promicati održivost duga i gospodarski rast.
- (7) Trošak hitnih mjera potpore poduzetih za ublažavanje gospodarskih i socijalnih posljedica povećanja cijena energije povećao se 2023. unatoč padu cijena energije u odnosu na vrhunac dosegnut 2022. Komisija procjenjuje da neto proračunski trošak takvih mjera iznosi 1,0 % BDP-a europodručja u 2023., što je smanjenje u odnosu na 1,3 % u 2022. Unatoč prethodnim savjetima o politikama i obvezama država članica da poboljšaju kvalitetu takvih mjera potpore, gotovo polovina povezanih proračunskih troškova u 2023. usmjerena je na cjenovne mjere koje nisu namijenjene ranjivim osobama i poduzećima. Očekuje se da će se većina mjera postupno ukinuti tijekom 2024., u skladu s očekivanom stabilizacijom cijena energije; ako se ti planovi ostvare, preostali proračunski trošak za europodručje u cjelini iznositi će oko

³

COM(2023) 240 final, COM(2023) 241 final i COM(2023) 242 final.

0,2 % BDP-a u 2024. No budu li zbog novih povećanja cijena energije potrebne nove mjere potpore ili njihov nastavak, takve bi mjere trebale biti usmjerene na zaštitu ranjivih kućanstava i poduzeća, fiskalno pristupačne i očuvati poticaje za štednju energije. Općenito, osim energetske mjere povezanih s krizom, snažnija primjena ekološkog oporezivanja, u skladu s načelom „onečišćivač plaća”, zajedno s postupnim ukidanjem subvencija za fosilna goriva i drugih subvencija štetnih za okoliš mogla bi pridonijeti povećanju fiskalnog prostora za države članice europodručja.

- (8) Održavanje dovoljno visoke razine visokokvalitetnih javnih ulaganja može pomoći u poticanju potencijalnog rasta i zelene i digitalne tranzicije. U tom je pogledu prioritet potpuna provedba reformi i ulaganja u okviru Mehanizma za oporavak i otpornost i fondova kohezijske politike. Provedba nacionalnih planova za oporavak i otpornost već je u tijeku, ali napredak se razlikuje među državama članicama, a u nekim slučajevima potrebno je pojačati provedbu kako bi se nadoknadila višestruka kašnjenja. Komisija je do sredine studenog zaprimila 34 zahtjeva za plaćanje od 19 država članica europodručja i isplatila ukupan iznos od 162,1 milijardu EUR u bespovratnim sredstvima i zajmovima. Taj je iznos podijeljen na 51,6 milijardi EUR isplaćenog pretfinanciranja i 110,5 milijardi EUR isplaćenih nakon što su ostvarene ključne etape i ciljne vrijednosti. Brzina isplata u 2023. bila je nešto niža od očekivane, djelomično zbog toga što su države članice usredotočene na reviziju svojih planova za oporavak i otpornost zbog promjena u dodjeli bespovratnih sredstava, novih zahtjeva za zajmove i uvođenja poglavlja o planu REPowerEU⁴. Od početka pandemije bolesti COVID-19 državama članicama europodručja isplaćeno je gotovo 120 milijardi EUR u okviru kohezijske politike, odnosno Europskog fonda za regionalni razvoj, Kohezijskog fonda, Europskog socijalnog fonda i Inicijative za zapošljavanje mladih. U kontekstu preispitivanja kohezijske politike u sredini programskog razdoblja države članice imat će priliku preispitati programe kohezijske politike i dodijeliti sredstva za rješavanje hitnih potreba i novih izazova. U ciklusu europskog semestra 2024. pružit će se smjernice za preispitivanje u sredini programskog razdoblja i pomoći u usmjeravanju dodatnog financiranja s obzirom na socioekonomski kontekst i izazove u državama članicama i regijama, uz istodobno promicanje komplementarnosti s Mehanizmom za oporavak i otpornost i drugim fondovima EU-a.
- (9) Promicanje privatnih ulaganja, inovacija i razvoja vještina ključno je za povećanje produktivnosti i jačanje konkurentnosti europodručja, posebno za potporu zelenoj i digitalnoj tranziciji. Uklanjanjem prepreka ulaganjima s pomoću reformi kojima se pojednostavnjuju i digitaliziraju planiranje, izdavanje dozvola i drugi administrativni postupci pridonijelo bi se poticanju privatnih ulaganja. Industrijska politika isto tako može pridonijeti, podupiranjem ulaganja, zaštitom konkurentnosti i izbjegavanjem rizika povezanih s prekomjernim oslanjanjem na ograničen broj trećih zemalja za ključne tehnologije, sirovine i industrijske inpute. Kao dio industrijskog plana u okviru zelenog plana Europska komisija predložila je nekoliko inicijativa za jačanje strateških sektora, uključujući Akt o industriji s nultom neto stopom emisija⁵, Akt o kritičnim sirovinama⁶ i Platformu za strateške tehnologije za Europu (STEP)⁷.

⁴ Uredba (EU) 2021/241 Europskog parlamenta i Vijeća od 12. veljače 2021. o uspostavi Mehanizma za oporavak i otpornost (SL L 57, 18.2.2021., str. 17.). ELI: <http://data.europa.eu/eli/reg/2021/241/oj>

⁵ COM(2023) 161 final

⁶ COM(2023) 160 final

Inovacijski fond i Fond za modernizaciju također pružaju financijsku potporu za nužnu tranziciju u privatnom sektoru. Osim toga, donošenjem privremenog okvira za krizne situacije i tranziciju⁸ Europska komisija omogućila je državama članicama da iskoriste fleksibilnost predviđenu pravilima o državnim potporama kako bi podržale mjere u sektorima koji su ključni za prelazak na klimatski neutralno gospodarstvo. Iako su države članice europodručja poduzele mjere za potporu sektorima koji su najizloženiji energetskej krizi i za potporu zelenoj tranziciji, o takvim se mjerama općenito odlučuje na razini država članica, što podrazumijeva rizik od narušavanja jednakih uvjeta na jedinstvenom tržištu. STEP je prvi korak prema zadovoljavanju povećane potrebe za javnim ulaganjima EU-a u takve ključne tehnologije kako bi se potaknula mnogo veća privatna ulaganja i pomoglo u očuvanju kohezije i jedinstvenog tržišta. Također je važan element za ispitivanje izvedivosti i pripremu novih intervencija kao korak prema Fondu za europsku suverenost. Snažna tržišta kapitala ključna su za uključivo, konkurentno i otporno gospodarstvo europodručja. Dublja unija tržišta kapitala pomogla bi u mobilizaciji potrebnog privatnog financiranja za zelenu i digitalnu tranziciju, smanjila rascjepkanost i poboljšala pristup financiranju. U veljači 2023. Europsko vijeće pozvalo je Vijeće EU-a i Europski parlament da ubrzaju provedbu akcijskog plana za uniju tržišta kapitala unapređenjem i dovršetkom rada na zakonodavnim prijedlozima u tom području. Euroskupina je u svibnju 2023. utvrdila cilj postizanja dogovora do ožujka 2024. o područjima u kojima bi Europska komisija trebala razmotriti daljnje produbljivanje unije tržišta kapitala. U okviru rada na ekonomskoj i monetarnoj uniji Komisija je 2023. podnijela prijedlog o pravnom okviru za digitalni euro. Digitalnim eurom, kojim bi se dopunila gotovina u eurima, poduprla bi se digitalizacija gospodarstva i inovacije u plaćanjima malih vrijednosti te istodobno smanjila fragmentacija plaćanja u cijeloj Uniji. Ako se izda, digitalni euro uveo bi novu mogućnost upotrebe novca središnje banke bez rizika u europskim platnim uslugama. Olakšala bi se i prekogranična plaćanja i pridonijelo jačanju međunarodne uloge eura, kao i otvorene strateške autonomije Europe.

- (10) Unatoč usporavanju rasta, tržište rada i dalje je otporno. Zaposlenost i radno vrijeme nastavili su rasti u 2023., u kontekstu nedostatka radne snage i vještina te povećane tendencije zadržavanja radne snage u poduzećima. Iako države članice općenito imaju dobre rezultate, neke su skupine i dalje nedovoljno zastupljene na tržištu rada (žene, mladi, niskokvalificirane osobe, osobe s invaliditetom). Aktivne politike tržišta rada (zajedno s pružanjem kvalitetnog i cjenovno pristupačnog ranog i predškolskog odgoja i obrazovanja) imaju ključnu ulogu u poticanju sudjelovanja i podupiranju pružanja i stjecanja vještina i pozitivan učinak na potencijalni dugoročni rast proizvodnje i konkurentnost. Uz iskorištavanje talenata unutar Unije, upravljanje zakonitim migracijama iz trećih zemalja i osiguravanje poštovanja i provedbe radničkih i socijalnih prava može pomoći u rješavanju problema nedostatka vještina i radne snage. Države članice europodručja u 2022. izdale su 664 000 prvih radnih dozvola državljanima trećih zemalja za potrebe zapošljavanja, a u posljednjih deset godina taj se broj gotovo utrostručio.
- (11) Nominalne plaće povećale su se 2022. (+ 4,8 %) i tijekom prvih mjeseci 2023. zbog visoke inflacije i nedostatka radne snage na tržištima rada. Iako je time djelomično ublažen gubitak kupovne moći, rast nominalnih plaća nije pratio inflaciju (– 3,7 % za

⁷ COM(2023) 335 final

⁸ SL C 101, 17.3.2023., str. 3.–46.

realne plaće 2022.). Nominalni rast plaća vjerojatno će biti snažan tijekom 2023. i 2024., a realne plaće umjereno će rasti, čime će se ojačati domaća potražnja. Istodobno, očekivani rast plaća mogao bi utjecati na cijene robe sa snažnom komponentom domaćeg rada, kao što su usluge, iako bi se učinak na cijene mogao ublažiti ako se ponište prethodna povećanja jedinične dobiti. Veće plaće mogle bi utjecati i na konkurentnost, a trajne razlike unutar europodručja mogle bi, uz ostale čimbenike, dovesti do makroekonomskih neravnoteža. Stoga bi, osim nacionalne dinamike, sporazumi o plaćama trebali na odgovarajući način odražavati i kretanja u europodručju.

- (12) Povećanje troškova života, uglavnom povezano s energetsom krizom i povezanim pogoršanjem trgovine, negativno je utjecalo na realni dohodak i imalo znatne socijalne posljedice. Cijene su 2022. porasle za 17,5 % za stanovanje, vodu, električnu energiju, plin i druga goriva, za 10,5 % za hranu i bezalkoholna pića te za 11,2 % za prijevoz. Kućanstva s niskim prihodima bila su prisiljena napraviti osobito velike prilagodbe zbog troškova života. U više od polovine država članica europodručja došlo je do povećanja materijalne i socijalne oskudice, kao i energetskog siromaštva, unatoč nominalnim kretanjima plaća i mehanizmima potpore. U nekoliko država članica povećanje troškova života nerazmjerno je utjecalo na starije osobe i osobe koje žive u ruralnim područjima.
- (13) Bankarski sektor europodručja pokazao se otpornim unatoč raznim epizodama povećanih previranja na tržištu. Bankarski sektor europodručja sada je dobro kapitaliziran i profitabilan, što je potvrđeno testiranjem otpornosti na stres na razini EU-a 2023. koje je provelo Europsko nadzorno tijelo za bankarstvo. Uz pooštavanje monetarnih i kreditnih standarda, kreditni tokovi u privatnom sektoru znatno se usporavaju. U budućnosti bi naglo pogoršanje makroekonomskih izgleda, zajedno s visokim kamatnim stopama tijekom duljeg razdoblja, moglo dovesti do slabije kvalitete imovine. Istodobno, sektor nebankarskog financijskog posredovanja mogao bi se suočiti sa slabostima. U kontekstu strožih uvjeta financiranja, pravodobno praćenje rizika, proaktivna suradnja s dužnicima i aktivno upravljanje neprihodonosnim kreditima bit će važni za održavanje sposobnosti financijskog sektora da financira gospodarstvo. Mogu se pojaviti i drugi rizici za financijska tržišta. Konkretno, veće premije rizika zbog postrožavanja uvjeta likvidnosti mogle bi dovesti do snažnijeg i neuravnoteženog ispravljanja cijena imovine. Potrebno je pomno pratiti i kontinuiranu prilagodbu na tržištu stambenih i poslovnih nekretnina. Rast hipotekarnih kredita i pogoršanje sposobnosti servisiranja duga mogli bi dovesti do znatnih ispravaka cijena stambenih nekretnina i uzrokovati financijsku nestabilnost.
- (14) U izjavi sa sastanka na vrhu država europodručja iz ožujka 2023. ponovljene su obveze čelnika europodručja da dovrše bankovnu uniju. Konkretno, ratifikacijom revidiranog Ugovora o uspostavi Europskog stabilizacijskog mehanizma, čime bi se omogućilo uvođenje zajedničkog zaštitnog mehanizma za jedinstveni fond za sanaciju, dodatno bi se ojačala otpornost europodručja. U tom je kontekstu Komisija u travnju 2023. podnijela prijedlog o reformi okvira za krizno upravljanje bankovnim sektorom i osiguranje depozita kako bi se nadležnim tijelima omogućilo da organiziraju uredan izlazak s tržišta za banke koje propadaju, bez obzira na veličinu i poslovni model, uključujući male aktere.

PREPORUČUJE da u razdoblju od 2024. do 2025. države članice europodručja pojedinačno (uključujući provedbom svojih planova za oporavak i otpornost) i zajednički u okviru Euroskupine poduzmu djelovanja kojima je cilj:

1. Donijeti koordinirane i razborite fiskalne politike kako bi se dug zadržao na razboritim razinama ili kako bi se omjeri duga doveli na uvjerljivo padajuću putanju. Postići opći restriktivan smjer fiskalne politike u europodručju i tako olakšati pravodoban povratak inflacije na cilj od 2 %, no istodobno zadržati prilagodljivost s obzirom na visoku neizvjesnost. Što je prije moguće okončati mjere potpore za energiju povezane s krizom i iskoristiti nastale uštede kako bi se smanjili deficiti. Prilagoditi smjer fiskalne politike kako bi se izbjegle trajne razlike u inflaciji osiguravajući usklađenosti s gornjom granicom rashoda koju je preporučilo Vijeće. U srednjoročnom razdoblju razviti fiskalne strategije za postizanje razborite srednjoročne fiskalne pozicije i, prema potrebi, jačanje održivosti duga postupnom i održivom konsolidacijom u kombinaciji s visokokvalitetnim javnim ulaganjima i reformama. Prema potrebi u te strategije uključiti mjere za daljnje povećanje učinkovitosti i kvalitete javnih rashoda te poboljšanje održivosti i primjerenosti mirovinskog i zdravstvenog sustava.
2. Održati visoke razine javnih ulaganja radi potpore zelenoj i digitalnoj tranziciji te jačanja produktivnosti i otpornosti. Ubrzati provedbu planova za oporavak i otpornost, uključujući njihova poglavlja o planu REPowerEU. U potpunosti iskoristiti programe kohezijske politike i osigurati da se u njihovu preispitivanju u sredini programskog razdoblja uzmu u obzir, među ostalim, izazovi utvrđeni u europskom semestru i napredak u provedbi europskog stupa socijalnih prava, a da se pritom ne smanje ukupne ambicije tih programa.
3. U skladu s nacionalnim praksama i poštujući ulogu socijalnih partnera, podupirati kretanja plaća kojima se ublažava gubitak kupovne moći, posebno za osobe s niskim dohotkom, uzimajući u obzir dinamiku konkurentnosti i izbjegavajući trajne razlike unutar europodručja. Promicati usavršavanje i prekvalifikaciju te aktivne politike tržišta rada kako bi se riješio problem nedostatka radne snage i vještina te povećala produktivnost. Poduzeti mjere za olakšavanje upravljanja zakonitom migracijom radnika iz trećih zemalja u deficitarnim zanimanjima, uz potpunu usklađenost s iskorištavanjem talenata iz EU-a. Zaštititi i ojačati odgovarajuće i održive sustave socijalne zaštite i uključenosti. Osigurati djelotvorno sudjelovanje socijalnih partnera u oblikovanju politika i ojačati socijalni dijalog
4. Ukloniti prepreke ulaganjima kako bi se smanjio prevladavajući jaz u ulaganjima u zelenu i digitalnu tranziciju. Poboljšati pristup financiranju, posebno za inovativna poduzeća i MSP-ove, daljnjim napretkom prema uniji tržišta kapitala. Osigurati usmjerenost javne potpore na relevantne strateške sektore, bez narušavanja jednakih uvjeta na jedinstvenom tržištu i u cilju jačanja konkurentnosti europodručja i otvorene strateške autonomije. Nastaviti jačati međunarodnu ulogu eura i ostvariti daljnji napredak u radu na digitalnom euru.

5. Pratiti rizike povezane sa strožim financijskim uvjetima, posebno one koji se odnose na kvalitetu imovine i moguće ispravke cijena imovine, među ostalim na tržištima nekretnina. Pratiti kretanja u nebankarskom financijskom posredovanju kako bi se spriječilo stvaranje sistemskog rizika i negativni učinci prelijevanja na gospodarstvo. Dovršiti bankovnu uniju nastavkom rada na svim elementima, među ostalim na europskom sustavu osiguranja depozita.

Sastavljeno u Strasbourgu

*Za Vijeće
Predsjednik*